

Kohtaamispaikka perhekeskuksessa

Kohtaamispaikan ytimet

- Toimintaan voivat osallistua kaikki lapset, nuoret ja perheet.
- Mahdollistaa yhdessäolon, vertaistoiminnan ja vertais-tuen sekä vahvistaa yhteisöllisyyttä.
- Kokoaa ja jakaa eri toimijoiden tietoa ja asiantuntemusta sekä auttaa kynnnyksettömästi lisäävun saannissa.
- Varmistetaan lasten, nuorten ja perheiden tiedon-saanti, pääsy toimintaan sekä osallistuminen toiminnan suunnitteluun, seurantaan ja arviointiin.

Perhekeskus sisältää lapsille ja perheille suunnatut hyvinvointia ja terveyttä edistävät, kasvua ja kehitystä edistävät sekä varhaisen tuen ja hoidon palvelut. Perhekeskuksesta jokainen lapsi ja perhe saa tarvitsemansa tuen ja avun.

Kohtaamispaikka on osa perhekeskusta. Kohtaamispaikka vahvistaa lasten ja vanhempien osallisuutta, vuorovaikutusta ja voimavaroja sekä tukee perheiden hyvää arkea ja yhteisöllisyyttä. Toiminta edistää lasten, nuorten ja perheiden terveyttä ja hyvinvointia.

Lapset, nuoret ja perheet

Kaikki lapset, nuoret ja perheet ovat tervetulleita avoimeen kohtaamispaikkaan. Lasten, nuorten ja perheiden kohtaaminen, kuuleminen, kunnioitus ja osallisuus sekä koko yhteisön hyväksyvä asenne ja ilmapiiri luovat perustan kohtaamispaikan toimintakulttuurille. Tavoitteena on, että toimintaan osallistuminen edistää:

- vanhemmuuden voimavarojen vahvistumista
- vertais- ja ystävyys-suhteiden rakentumista
- yksinäisyyden kokemusten vähenemistä
- lapsiperheiden arjen helpottumista
- leikkikokemusten ja leikkiseuran saamista
- nuorten kohdatuksi ja autetuksi tulemistä
- maahan muuttaneiden perheiden kotoutumista
- yhteisöllisyyden vahvistumista
- perheiden yhdenvertaisuuden lisääntymistä.

Yhteisöllistä vertaistoimintaa

Kohtaamispaikka tarjoaa alueen kaikille lapsille, nuorille ja perheille avoimen, kynnnyksettömän paikan tavata toisiaan. Kohtaamispaikassa perheillä on mahdollisuus vapaaseen yhdessäoloon, vertaistoimintaan sekä yhteisöllisyyttä vahvistavaan toimintaan. Kohtaamispaikassa on tarjolla:

- avointa toimintaa ja yhdessäoloa
- vertaistoimintaa ja vertaistukiryhmiä
- teemailtoja, tapahtumia ja tapaamisia
- leikki- ja avointa varhaiskasvatustoimintaa
- nuorille toimintaa ja tukea kynnnyksettömästi
- toimintaympäristö vapaaehtoistoiminnalle.

Kirjoittaja:

Marjatta Kekkonen
Erikoistutkija, THL

Kynnyksetöntä apua ja tukea

Kohtaamispaikan työntekijät osaavat tunnistaa ja ottaa puheeksi lapsen tai perheeseen liittyviä huolia ja ongelmia sekä kohdata perheen välittömästi avun tarpeen tullessa ilmi. Keskusteluapua ja tukea voidaan tarjota lapsen ja nuoren kasvuun ja kasvatukseen, vanhemmuuden ja parisuhteen kysymyksiin ja perheen kohtaamiin vaikeuksiin. Kohtaamispaikan työntekijä työskentelee tiiviissä yhteistyössä perhekeskuksen muiden työntekijöiden sekä tarvittaessa myös muiden palvelujen kanssa. Lapsi- ja perhekohtaisena, kynnyksettömänä tukena kohtaamispaikassa voidaan tarvittaessa tarjota:

- tietoa ja asiantuntemusta
- ohjausta ja neuvontaa
- saattamista ammatillisen lisäavun piiriin
- jalkautuvia palveluja.

Toimijoiden verkosto

Kohtaamispaikka tarjoaa toimintaympäristön järjestöjen, seurakuntien, avoimen varhaiskasvatuksen, hyvinvointia – ja terveyttä edistävän toiminnan, lapsi- ja perhepalvelujen sekä alueen sidosryhmien ja vapaaehtoisten yhteistyölle. Kohtaamispaikan toimijat voivat toimia yhteistyössä samassa fyysisessä toimintatilassa tai toimintaa voidaan toteuttaa toimijoiden yhteistyöverkostossa eri toimintapaikoissa. Toimijaverkostoon voivat kuulua:

- avoin päiväkotiki / varhaiskasvatustoiminta
- järjestön perheentalo tai perhekahvila
- seurakunnan lapsi- ja perhekerho
- asukas- tai leikkipuisto
- virtuaalinen kohtaamispaikka
- paikalliset yhdistykset ja vapaaehtoiset.

Kohtaamispaikka voi sijaita perhekeskuksessa tai sen toimipisteessä, mutta myös avoimessa päiväkodissa, järjestöjen kumppanuus- tai perheentalossa, äitiys- ja lastenneuvolan tai koulun yhteydessä. Kohtaamispaikan tilojen tulee olla esteettömät ja soveltua lasten, nuorten ja perheiden tarpeisiin ja yhteisölliseen vertaistoimintaan. Hyvin toimivat tilat mahdollistavat tarvittaessa myös lapsi- tai perhekohtaisen lisäavun tarjoamisen sekä palvelujen jalkautumisen.

Kohtaamispaikan kriteerit

Perhekeskuksen kohtaamispaikan toimintaa ohjaavat laatukriteerit, jotka auttavat perhekeskuksia ja paikallisia toimijoita organisoimaan ja kehittämään toimintaa kohtaamispaikan tavoitteiden ja tehtävien mukaisesti. Kriteereillä ohjataan perhekeskuksen kohtaamispaikkatoiminnan ja -verkoston kokonaisuutta, ei yksittäisen toimijan toimintaa.

Kohtaamispaikan kriteerit ovat:

➤ **Kytkeytyminen perhekeskustoimintaan**

Kohtaamispaikkatoiminta on kirjattu osaksi perhekeskuksen toimintasuunnitelmaa.

Kohtaamispaikka on toiminnallinen osa perhekeskusta ja palveluverkostoa. Perhekeskuksen ja kohtaamispaikan työnjaosta on sovittu.

Perhekeskuksen sote-palvelut, kuntien avoimet varhaiskasvatuspalvelut ja hyte-toiminta, järjestöt sekä seurakunta sopivat yhdessä kohtaamispaikkatoiminnan resurssien ja muiden toimintaedellytysten turvaamisesta.

➤ **Toiminnan suunnitelmallisuus**

Kohtaamispaikan toimintaa tuottavat maakunta, kunta, järjestöt, seurakunta ja yksityiset toimijat.

Toiminta perustuu toimijoiden väliseen sopimukseen, yhteisiin tavoitteisiin ja toimintasuunnitelmaan.

Toimintaa suunnitellaan, arvioidaan ja kehitetään säännöllisesti lasten, nuorten ja perheiden kanssa heidän tarpeidensa pohjalta.

Lisäksi vapaaehtoiset ja muut toimijat osallistuvat suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen omien näkökulmiensa pohjalta.

Toimintaa seurataan ja arvioidaan säännöllisesti.

➤ **Toiminnan koordinointi**

Toiminta on ammatillisesti koordinoitua, ohjattua, jatkuvaa ja säännöllistä.

Verkostoon kuuluvat toimijat kokoontuvat säännöllisesti sopimaan kohtaamispaikan tehtävistä, tavoitteista ja toiminnasta.

Kohtaamispaikkaverkostolla on yhdessä sovitut yhteistyökäytännöt.

Toiminnan koordinoinnista ja organisoinnista vastaa nimetty henkilö.

➤ **Saavutettavuus ja esteettömyys**

Toiminta on avointa kaikille lapsille, nuorille ja perheille.

Kohtaamispaikka sijaitsee lähellä perheitä, hyvien kulkuyhteyksien päässä ja on esteetöntä osallistua.

Tilat ovat turvalliset, pysyvät, viihtyisät ja soveltuvat eri-ikäisille lapsille, nuorille ja aikuisille.

Aukioloajat ovat säännölliset, joustavat ja monipuoliset ja käyttäjien tarpeiden mukaiset.

Toimintaan voi osallistua ilman ajanvarausta tai ilmoittautumista.

Toiminta on pääsääntöisesti maksutonta.

Toiminta on päihteetöntä ja väkivallatonta.

➤ **Yhteisöllisyyden vahvistaminen**

Yhteisöllisyyden vahvistamiseksi lapsille, nuorille ja vanhemmille tarjotaan mahdollisuus osallistua toiminnan toteuttamiseen.

Yhteisöllisyyden vahvistamiseksi kohtaamispaikassa on tarjolla:

avointa toimintaa ja vapaata yhdessäoloa

vertaisryhmätoimintaa

kertaluonteisia teemailtoja, tapahtumia ja tapaamisia

muuta, paikallisten tarpeiden mukaista toimintaa

Lapset osallistuvat leikki- ja avoimeen varhaiskasvatustoimintaan

Nuoret osallistuvat heille tarkoitettuun toimintaan.

KIRJALLISUUTTA

Abrahamsson, A & Bing, V (2012) Föräldraskapande och professionell följsamhet på familjecentralers öppna förskolor – en programteori. Socialmedicinsk tidskrift 2/2011.

Abrahamsson, A & Bing, V (2011) Familjecentralen. Mervärde för alla föräldrar genom samlokalisering? Socialmedicinsk tidskrift 2/2011.

Hoshi-Watanabe, M & Musatti, T & Raynald, S & Vandenbroeck, M (2015) Origins and rationale of centres for parents and young children together. Child and Family Social Work 2015, 20, 62–71.

Paju, P (2015) "Ihanaa aikaa poissa kotoota". Iisalmen Perheen Talo – yhteistyö. Emma & Elias –ohjelma 2015.

<https://www.emmaelias.fi/hillokelari/ihanaa-aikaa-poissa-kotoota/>

Pokela, S (2018) Perhetori. Perhekeskustoiminnan kehittäminen osana KP LAPE –muutosohjelmaa. Opinnäytetyö. Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala. Sosiaali- ja terveysalan ylempi AMK. Terveystyön edistäminen. Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Skjesol Bulling, I (2016) Stepping through the door – exploring low-threshold services in Norwegian family centres. Child and Family Social Work 2016.

Tämän julkaisun viite: Kekkonen Marjatta: Kohtaamispaikka perhekeskuksessa. Tutkimuksesta tiiviisti 2. Tammikuu 2019. Terveystyön ja hyvinvoinnin liitos, Helsinki

Terveystyön ja hyvinvoinnin laitos
PI 30 (Mannerheimintie 166)
00271 Helsinki
Puhelin: 029 524 6000

ISBN 978-952-343-262-8 (verkko)
ISSN 2323-5179

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-262-8>

www.thl.fi/

➤ Kohtaaminen ja tuki

Jokainen osallistuja kohdataan arvostavasti, toivotetaan tervetulleeksi ja huomioidaan pois lähtiessä.

Toiminnassa näkyy inhimillisyyttä sekä herkkyys lasten, nuorten, vanhempien, yksilöiden ja ryhmien tarpeille.

Ilmapiiri on hyväksyvä ja suvaitseva.

Kohtaaminen vahvistaa osallistujien turvallisuutta, luottamusta, voimavaroja ja huoltien puheeksi ottamista.

Toiminta tukee lapsiperheiden arkea ja jaksamista.

➤ Tiedottaminen ja ohjaus

Toiminnasta tiedotetaan suunnitelmallisesti ja monikanavaisesti lapsiperheille ja toimijaverkostolle.

Toiminnasta tiedottamisessa otetaan huomioon etniset ja kielelliset vähemmistöryhmät ja muut erityisryhmät.

Lapsia ja perheitä osataan ohjata muista perhekeskuspalveluista toiminnan piiriin.

Perhettä osataan ohjata ja auttaa kohtaamispaikassa tarvittaessa muun tuen ja palvelujen piiriin.

➤ Osaaminen ja ammatillisuus

Kohtaamispaikassa on tarjolla asiantuntemusta ja osaamista yhteisöllisen toiminnan toteuttamiseksi.

Kohtaamispaikkaan voidaan tarvittaessa tuoda ammatillista osaamista ja palveluja, jotka mahdollistavat perheiden varhaisen ja kynnyksettömän avunsaannin, neuvonnan ja tuen.

Kohtaamispaikassa voi toimia ammatillista ohjausta saavia vapaaehtoisia sekä kokemusasiantuntijoita, joita kohtaamispaikan verkosto tukee.

Yhdessä perheiden parhaaksi

Kohtaamispaikan toiminta perustuu toimijoiden väliseen sopimukseen, yhteisiin tavoitteisiin ja perhekeskuksen toimintasuunnitelmaan. Kohtaamispaikan resurssien ja toimintaedellytysten turvaamisesta vastaavat yhdessä perhekeskuksen sosiaali- ja terveyspalvelut, kuntien avoimet varhaiskasvatustilat ja muut palvelut sekä alueen järjestöt ja seurakunnat. Lisävoimavaroja tuovat vapaaehtoiset ja sidosryhmät.

Perhekeskuksen kohtaamispaikkatoimintaa on kehitetty kansallisesti osana Lapsi- ja perhepalvelujen (LAPE) muutosohjelmaa (2016–2018). Toiminnan kriteerit on valmisteltu yhteistyössä Perheet keskiöön -hankkeen, lapsi- ja perhejärjestöjen; Ensi- ja turvakotien liitto, Lastensuojelun Keskusliitto, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Pelastakaa Lapset, Marttaliitto, SOS-Lapsikylä, Vammas ja Äimä sekä seurakuntien, varhaiskasvatuksen ja perhekeskustoimijoiden kanssa.